

and verification of methods of forgery of objects that are researched. Different spheres of forensic knowledge, such as: research of traces (while the stage of vehicle examination) and also technical and forensic research of documents (while examination of vehicle's documents) need to be used while conducting mentioned type of research. Methods, which are used, while development of modern stage of this science need to be improved constantly together with the development of innovation techniques while production of modern vehicles. The list of the objects that are researched while examination of the vehicle is needed to be increased by electronic information carriers, which are installed in modern vehicles and information data bases of producer factories.

Keywords: *forensic examination, vehicle, crimes prevention.*

УДК 343.13(477)

С. О. СИЧОВ,

викладач кафедри кримінального процесу факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства Харківського національного університету внутрішніх справ

О. О. ЮХНО,

доктор юридичних наук, професор,

начальник кафедри кримінального процесу факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства Харківського національного університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ КЕРІВНИКА ОРГАНУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ЧИННОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Здійснено аналіз правового статусу керівника органу досудового розслідування згідно з новим КПК України, зокрема, специфіка його організаційних і контрольних функцій у порівнянні з КПК 1960 року.

Ключові слова: *процесуальний статус, керівник органу досудового розслідування, функції, Кримінальний процесуальний кодекс, досудове розслідування, керівництво досудовим розслідуванням.*

Реформування досудового слідства як складова реформування правоохоронних органів, обумовлене як внутрішніми потребами нашої країни, так і інтеграцією України у світове співтовариство, втіленням у правоохоронну практику міжнародних правових стандартів, необхідністю дотримання вимог Ради Європи, що в цілому потребує від теоретиків і практиків нового погляду на діяльність органів досудового слідства, зокрема це стосується втілення сучасних підходів у моделях здійснення керівництва цими органами [1].

Найвні теоретичні розробки, за визначенням А. В. Горпенюка, стали науковим фундаментом для визначення сучасних проблем реформування органів досудового слідства та напрямів їх удосконалення. Цей дослідник наголошує, що найбільш актуальними залишаються питання визначення місця слідчого апарату в системі правоохоронних органів; відправлення чіткої системи досудового слідства і приведення її у відповідність до Конституції України та вимог сучасного суспільства [2, с. 65, 66], що ми підтримуємо. Однак, на

нашу думку, до цього слід додати ще й проблеми правового визначення статусу і повноважень керівника органу досудового розслідування. Щодо цих питань не вичухають дискусії серед науковців і не лишаються осторонь також практичні працівники органів досудового розслідування. Вказані питання привертали увагу багатьох вітчизняних науковців ще у XIX ст., зокрема Я. І. Баршева, С. К. Вікторовського, А. Ф. Коні, П. І. Люблінського, І. Я. Фойницького та ін. Вагомий внесок у розробку таких питань зробили вчені: С. А. Альперт, В. Б. Авер'янов, С. С. Алексєєв, О. О. Алексєєв, М. І. Ануфрієв, І. В. Арістова, О. М. Бандурка, М. І. Бажанов, О. В. Баулін, В. С. Венедиктов, Р. А. Калюжний, А. Г. Каткова, А. Т. Комзюк, О. М. Ларін, Н. П. Матюхіна, В. Т. Нор, К. С. Избаш, О. П. Рябченко, Р. Ю. Савонюк, О. Ф. Скакун, А. А. Стародубцев, В. О. Соколов, О. І. Остапенко, В. М. Плішкін, В. П. Петков, В. К. Шкарупа, В. П. Шибіко, І. М. Шопіна, О. М. Цільмак, О. О. Юхно та ін. [3, с. 99].

На думку М. І. Матузова, з якою слід погодитися, все те, що так чи інакше з правової точки зору визначає, гарантує, характеризує, формує становище громадянина у державі, входить у поняття правового статусу. Зокрема, у поняття загального правового статусу особи він включає такі основні елементи, які складають його зміст і структуру: 1) відповідні правові норми; 2) правосуб'єктність; 3) спільні для всіх суб'єктивні права, свободи й обов'язки; 4) законні інтереси; 5) громадянство; 6) юридична відповідальність; 7) правові принципи; 8) правовідносини загального (статутного) характеру. Він зауважує з цього приводу, що немає ані теоретичної, ані практичної необхідності у розмежуванні понять «правовий статус» і «правове становище», оскільки означені поняття рівнозначні та будь-які спроби їх розмежування виглядають штучними і непереконливими [4, с. 82].

Зазначимо, що в юридичній літературі розрізняють загальний, спеціальний та індивідуальний правові статуси. Звичайно, у реальному житті вони не виступають самотійно. На думку М. В. Вітрука, загальний, спеціальний та індивідуальний правові статуси співвідносяться як загальне, особливе й одиничне та, водночас, перебувають у нерозривному зв'язку і взаємодії, із чим ми погоджуємось. Також нам є близькою позиція М. В. Вітрука про те, що загальний правовий статус охоплює ті юридичні права, обов'язки й законні інтереси, які властиві всім громадянам у цілому й кожному громадянину зокрема, незалежно від особливостей їх соціального, статево-вікового, сімейного, службового чи будь-якого іншого становища (приналежності) [5, с. 45–67].

За визначенням О. Г. Бережнова конституційні права та обов'язки складають основний зміст загального правового статусу особистості та є фундаментом для спеціальних та індивідуального правових статусів. Саме ці елементи загального правового статусу додають стабільності та стійкості двом іншим видам правового статусу, оскільки не залежать від бажання того або іншого індивіда й закріплені у законі як особливі положення будь-якої особи [6, с. 51].

Саме тому актуальним є на сьогодні питання щодо процесуальної незалежності слідчого, яка законодавчо не закріплюється протягом останніх десятиліть, а подані законопроекти «Про статус слідчого» на законотворчому рівні досі не розглядалися. У той же час проблемними та не вирішеними залишаються питання статусу й самих слідчих органів у системі пра-

воохоронних органів. Особливо загострюються ці питання на рівні міжнародного співтовариства. Так, за визначенням експертів Ради Європи, керівники слідчих підрозділів та слідчі надто залежать від керівників ГУМВС-УМВС України, що впливає на самотійність прийнятих рішень, із чим ми погоджуємось. Так, періодичні експерименти у слідчих підрозділах при зміні відповідних керівників не дають концептуальних зрушень, тому в існуючій системі підпорядкування суттєвих результатів від реформування очікувати досить проблематично. Вирішенню вказаних проблем має сприяти реалізація положень наявної Концепції реформування підрозділів досудового слідства органів внутрішніх справ. У той же час наукові та прикладні дискусії з цих питань не припиняються, пошуки ефективних форм і методів керівництва слідчими підрозділами тривають.

Керівник як особа, яку наділено владними повноваженнями і яка має певний вплив на підлеглих, за визначенням Т. С. Кабаченко, є центральною фігурою у будь-якому колективі. Керівник – це професія і статус, потреба в якій виникає тоді, коли праця стає колективною. Саме керівник повинен вміти напрацьовувати стратегію управління, консолідувати зусилля своїх підлеглих на розв'язання важливих завдань управління, використовуючи при цьому надану владу, а згідно з чинним КПК України слід додати – ще й на мету, яка ставиться у процесі здійснення конкретного кримінального провадження, що є новелою. На відміну від інших категорій працівників, що забезпечують управління, керівники являють собою групу посадових осіб, яким делеговані права та обов'язки владного характеру. Вони можуть видавати накази, розпорядження, що є обов'язковими для відповідних виконавців [7, с. 32].

Більш широко і водночас точніше визначає функцію керівника академік О. М. Бандурка, який зокрема зазначає, що діяльність сучасного керівника є багатоплановою. Вона поєднує діяльність щодо визначення основних цілей організації, а також шляхів їх досягнення, стратегії розвитку: це і вплив на підлеглих, і виконання певних функцій, як стосовно підлеглих і організації в цілому, так і стосовно вищих органів. Нарешті, діяльність керівника передбачає і певний тип спілкування у стосунках з особами, які є учасниками управлінських відносин [8, с. 100, 101].

Мета управління персоналом органів досудового розслідування, за визначенням

К. С. Ізбаш, полягає у прогнозуванні, плануванні, забезпеченні, координуванні, стимулюванні та контролі діяльності як слідчих підрозділів загалом, так і окремих слідчих зокрема. Таким чином, до цілей управління керівника органу досудового розслідування, на її думку, можна віднести: забезпечення необхідної кількості та якості слідчих як на поточний період, так і на перспективу; створення рівних можливостей службово-трудова діяльності; раціоналізацію зайнятості працівників органу досудового розслідування; стабільне і рівномірне навантаження на кожного слідчого; належне соціально-правове забезпечення слідчих; забезпечення максимально можливої спеціалізації слідчих та ін., що ми підтримуємо.

Невід'ємним елементом механізму управління персоналом органів досудового розслідування є управлінські функції, серед яких можна виділити: аналіз, прогнозування, планування, організацію, регулювання та контроль [9, с. 129–131]. За визначенням І. Л. Бачила, функція, у загальному розумінні, означає діяльність, обов'язковість, роботу, зовнішній прояв властивостей об'єкта у певній системі відносин [10, с. 68, 69]. Теоретичний і прикладний характер функції управління Н. І. Кулагін розглядає як дії, види, напрями діяльності суб'єкта управління відносно об'єкта [11, с. 23, 24]. На нашу думку, саме функції управління складають засади управлінських зв'язків між суб'єктом і об'єктом, здійснюючи організуючий та регулюючий вплив на управлінські відносини. Кожна з названих функцій має своє власне призначення, зміст і методи реалізації. Зокрема, така функція, як аналіз, який полягає у збиранні, накопиченні та обробці інформації керівною ланкою слідчих підрозділів, є базовою, важливою і обов'язковою умовою розробки об'єктивних управлінських рішень. Така функція, як прогнозування, дає керівникові органу досудового розслідування інформацію про майбутній можливий і перспективний результат діяльності підрозділу, передбачає його стан у минулому та теперішньому і є наслідком забезпечення науковості в керівництві. За допомогою планування забезпечується послідовний розвиток і функціонування управління роботою кожного слідчого та підрозділу в цілому, від Головного слідчого Управління МВС до слідчих підрозділів міськрайлінорганів внутрішніх справ по районах обслуговування. За допомогою планування забезпечується послідовний розвиток і функціонування управління персоналом підрозділів досудового розсліду-

вання. У зв'язку з цим планування передбачає такі види управлінської діяльності, як визначення стратегії системи, конкретних цілей наступної діяльності та засобів їх досягнення. Планування закладає основи майбутньої роботи з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів. До зовнішніх можна віднести: стан рівня злочинності в цілому або конкретних її видів, кадровий рух слідчих по вертикалі та горизонталі тощо. Слід врахувати і внутрішні фактори, до яких можна віднести: кадрові переміщення, відпустки, відрядження та ін., які також впливають на розвиток і удосконалення керівництва усією системою діяльності підрозділами досудового розслідування. Регулювання як одна з функцій управління персоналом органів досудового розслідування полягає у забезпеченні управлінської оперативності в умовах постійних зовнішніх і внутрішніх впливів на діяльність слідчих підрозділів. Регулювання полягає в налагодженні повсякденної праці працівників слідства, у забезпеченні взаємодії зовнішніх і внутрішніх структурних ланок органів досудового розслідування в навчанні та вихованні підлеглих тощо. Повсякденне оперативне регулювання, яке здійснюється керівником, передбачає прийняття нових управлінських рішень та внесення змін у ті, що були прийняті раніше. Воно також передбачає розподіл завдань між підлеглими, розстановку слідчих за конкретними напрямками діяльності, навчання слідчих прийомам і методам розслідування, надання їм методичної й практичної допомоги тощо.

З метою пошуку шляхів удосконалення керівництва слідчими підрозділами певні функції досудового розслідування періодично корегуються. Це стосується і такої функції, як організаційна. Підтвердженням тому є набрання чинності новим КПК України. В ньому повноваження і статус керівника органу досудового розслідування (замість визначення за ст. 1141 «начальник слідчого відділу» у попередньому кодексі 1960 р.) закріплені статтею 39 розділу першого нового КПК. У цій статті є новела, яка зміщує акценти і конкретизує функції керівника органу досудового розслідування на сучасному етапі, що полягають в організації досудового розслідування замість здійснення керівником контрольних функцій [12, с. 25–26].

На нашу думку, у керівника органу досудового розслідування має бути закріплена і нова функція організації, і після внесення необхідних законодавчих доповнень у КПК попередня

функція контролю, яку фактично керівник виконував і буде виконувати, враховуючи великий обсяг погоджувальних дій з органами прокуратури та слідчим суддею, що й є розширенням як організаційних, так і контрольних функцій. На керівника органу досудового розслідування фактично покладені повноваження щодо розширення функції контролю за слідчим також із вказаних та інших питань, що регламентується відомчими нормативними актами. Підтвердженням нашої позиції є наступні дані: тільки протягом 2011 р. ГСУ МВС України розглянуто 3,5 тис. скарг громадян на дії слідчих, з яких по 1 тис. (17,8 %) наведені скажниками фактично підтвердились у повному обсязі, а у 1,5 тис. (27 %) випадків – частково [13]. На думку заступника начальника ГСУ МВС України О. Ю. Татарова, якби рішення слідчих контролювалися з боку їх безпосередніх керівників, більшість відповідних порушень вочевидь не трапилось би. Відтак, контроль на досудовому провадженні є важливим чинником ефективного і повного вирішення завдань, поставлених перед слідчими. Безумовно, контроль необхідний у всіх «людських спільнотах», а особливо в поліфункціональних організаціях великого масштабу, до яких безперечно належить і слідчий апарат системи МВС України [14, с. 465–466, 473]. До цього слід додати, що слідчий апарат МВС України зростає (у 1963 р. – 2090 слідчих, а у 2012 р. відповідно – 12,8 тис. [14, с. 474], тоді як професійне ядро і якісний склад у силу відомих об'єктивних і суб'єктивних причин знижується, зокрема: із фактичної чисельності слідчих ОВС (12,8 тис.) 2,5 тис., або 19,8 % мають стаж слідчої роботи до трьох років, а 3,4 тис. (27,1 %) – менше одного року, що потребує удосконалення питання і ефективності адаптації молодих фахівців та оволодіння ними професійною майстерністю. На підставі вищевказаного пропонуємо внести відповідне доповнення у ст. 39 чинного КПК України стосовно законодавчого закріплення додатково функції контролю керівника органу досудового розслідування. У зв'язку із зміною функцій у чинному КПК значно розширюються повноваження та обов'язки керівника органу досудового розслідування, але й підвищується персональна відповідальність разом зі слідчим, прокурором за виконання посадових обов'язків, пов'язаних із забезпеченням швидкого, повного і неупередженого проведення розслідування у рамках кримінального провадження.

У зв'язку із зазначеним слід більш детально зупинитись на визначенні таких функцій, як організація і контроль. Організація будучи функцією управління персоналом органів досудового слідства, спрямована на створення системи інформації, підбору, розстановки, навчання та виховання кадрів, координування діяльності працівників слідчих підрозділів, їхнього матеріально-технічного та фінансового забезпечення. Складність функції організації у зв'язку з прийняттям нового КПК та різноманіттям видів діяльності, що її складають, обумовлюють необхідність створення спеціалізованих служб і апаратів (матеріально-технічних, фінансових, інформаційних). Так, на сьогодні у керівних ланках органів досудового слідства ОВС передбачено організаційно-методичний підрозділ, головним завданням якого, відповідно до п. 5.2 Типового положення про слідче управління (відділ) головного управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті [15], є надання практичної і методичної допомоги. Робота слідчих-методистів організовується за зонально-лінійним принципом і включає в себе: розробку проектів вказівок і рекомендацій з питань організації та вдосконалення досудового слідства; здійснення контролю за організацією роботи слідчих підрозділів і проведення провадження у кримінальних справах, підготовку письмових рекомендацій щодо удосконалення форм і методів керівництва підлеглими підрозділами та з інших питань; надання допомоги і перевірку роботи слідчих підрозділів, здійснення заходів щодо усунення недоліків і підвищення рівня слідчої роботи на місцях, контроль за їхнім виконанням; вивчення передового досвіду і наукових методів розслідування злочинів, внесення пропозицій керівництву органів досудового слідства про необхідність їхнього узагальнення, розповсюдження, впровадження у практичну роботу. У ст. 39 «Керівник органу досудового розслідування» нового КПК конкретизовані його організаційні функції, зокрема в ній зазначено наступне: ч. 1. Керівник органу досудового розслідування організовує досудове розслідування; ч. 2. Керівник органу досудового розслідування уповноважений: визначати слідчого (слідчих), який здійснюватиме досудове розслідування, а у випадках здійснення досудового розслідування слідчою групою – визначати старшого слідчої групи, який керуватиме діями інших слідчих; відсторонювати слідчого від проведення досудового

розслідування вмотивованою постановою за ініціативою прокурора або з власної ініціативи і наступним повідомленням прокурора та призначати іншого слідчого за наявності підстав, передбачених цим Кодексом, для його відводу або у разі неефективного досудового розслідування; ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування, давати слідчому письмові вказівки, які не можуть суперечити рішенням і вказівкам прокурора; вживати заходів щодо усунення порушень вимог законодавства у випадку їх допущення слідчим; погоджувати проведення слідчих (розшукових) дій та продовжувати строк їх проведення у випадках, передбачених цим Кодексом; здійснювати досудове розслідування, користуючись при цьому повноваженнями слідчого; здійснювати інші повноваження, передбачені цим Кодексом; ч. 3. Керівник органу досудового розслідування зобов'язаний виконувати доручення та вказівки прокурора, які даються у письмовій формі. Невиконання керівником органу досудового розслідування законних вказівок і доручень прокурора, наданих у порядку, передбаченому цим Кодексом, тягне за собою передбачену законом відповідальність [12, с. 25–26].

Продовжуючи аналіз щодо іншої функції контролю вказаної категорії керівників, слід зазначити, що вона дозволяє оцінювати роботу персоналу та визначати шляхи підвищення її ефективності. Вона включає спостереження за діяльністю, зіставлення її результатів і встановленими нормативами, вжиття заходів, спрямованих на усунення недоліків. Особливе значення у системі контрольної діяльності відіграє внутрішньовідомчий контроль, тобто контроль, який здійснюють самі органи щодо підпорядкованих їм підрозділів і служб, начальники (керівники) відносно підлеглих, спеціально створені підрозділи (чергові частини, інспекторські підрозділи тощо). В органах внутрішніх справ відомчий контроль виступає складовою частиною організаційної роботи, невід'ємним елементом керівництва їх діяльністю. У процесі здійснення такого контролю перевіряється виконання правових актів, вивчаються ділові якості працівників, передовий досвід, удосконалюється структурна побудова органів, поліпшуються форми та методи їх діяльності, надається практична допомога в роботі, виявляються і усуваються недоліки, що безпосередньо стосуються і діяльності слідчих підрозділів.

Крім вказаного, у Дисциплінарному статуті ОВС зазначено, що начальники (керівники) зобов'язані повсякденно контролювати роботу підлеглих підрозділів та працівників, добиватися суворого дотримання працівниками вимог законності, піклуватися про своєчасне доведення до виконавців вимог наказів, інструкцій, вказівок, визначати обов'язки і права працівників щодо застосування законів і підзаконних актів про посилення охорони громадського порядку та протидії злочинності та інших правопорушень. Такий же обов'язок міститься і в Типовому Положенні про слідчий відділ (відділення) міського, районного, лінійного управління (відділу) головного управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на залізницях. Так, у п. 4.1 Типового Положення зазначено, що начальник слідчого підрозділу контролює дотримання службової дисципліни, здійснює регулярний контроль за виконанням запланованих заходів, веде облік роботи кожного слідчого і слідчого підрозділу в цілому тощо [15]. У зв'язку із змінами у новому КПК щодо прав і обов'язків та функцій керівника органу досудового розслідування доцільно внести відповідні зміни також і у вказані та інші нормативні акти МВС України.

Проаналізовані вище функції організації й контролю управління в частині організації роботи з персоналом органів досудового слідства МВС України, на думку К. С. Ізбаш, доцільно звести у три групи: організаційні (планування потреб і джерел комплектування персоналу, форми та методи комплектування персоналом, адаптація персоналу, професійний розвиток і навчання персоналу, підготовка і формування резерву кадрів органів досудового слідства); соціально-економічні (забезпечення комплексу умов і факторів, спрямованих на раціональне закріплення й використання персоналу слідчих підрозділів, регулювання трудової активності слідчих, організація робочого місця та використання робочого часу слідчих); відтворювальні (забезпечення розвитку персоналу органів досудового слідства системи МВС, оплата праці слідчих, їхнє соціальне забезпечення) [9, с. 133–135]. У той же час нею не повно визначено питання контролю керівника органу досудового розслідування за виконанням службової та процесуальної діяльності слідчих, якими зокрема на нашу думку є: контроль за плануванням роботи слідчого (на день, тиждень, місяць і конкретно по кожній кримінальній справі окремо, з урахуванням відряджень,

роботи у слідчих групах, відпусток тощо); за взаємодією з експертними установами, органами прокуратури, слідчим суддею, підрозділами міськрайліноргану внутрішніх справ, у якому вони працюють з іншими; правоохоронними органами і пенітенціарними установами, зокрема; дотриманням строків кримінального провадження, затримань, тримання під вартою; виконання письмових вказівок: керівника органу досудового розслідування, прокурора, який здійснює керівництво досудовим розслідуванням та ін., слідчого управління УМВС міста і ГУМВС-УМВС області відділі на залізницях, ГСУ МВС України; роботою слідчої групи або підлеглих, які беруть участь у її ро-

боті; участю в заходах з проведення службової підготовки і підвищення кваліфікації у підрозділі та на різних рівнях тощо. Цей перелік не є остаточним. Таким чином, слід зробити висновок, що запровадження нового КПК України дасть поштовх для подальших наукових і прикладних досліджень як у реалізації правового статусу і функцій керівника органу досудового розслідування, так і в інших напрямках, що дозволить і в подальшому удосконалювати кримінально-процесуальне законодавство з метою ефективного забезпечення кримінального судочинства, дотримання прав і свобод громадян.

Втім, порушені питання підлягають окремому дослідженню або науковому вивченню.

Список використаних джерел

1. Юхно О. О. Окремі аспекти реалізації статусу керівника органу досудового розслідування за новим кримінальним процесуальним законодавством України / О. О. Юхно : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми застосування нового кримінального процесуального законодавства України та тенденції розвитку криміналістики на сучасному етапі» (Харків, 5 жовт. 2012 р.) / МВС України ; Харк. нац. ун-т внутр. справ ; Кримінолог. асоц. України. – Х. : ХНУВС, 2012. – С. 29–31. – (Препринт / МВС України ; Харк. нац. ун-т внутр. справ ; Кримінолог. асоц. України ; 2012).
2. Горпенюк А. Організаційно-правові питання вдосконалення досудового слідства в Україні / Анатолій Горпенюк // Вісник прокуратури. – 2010. – № 2, – С. 64–68.
3. Горпенюк А. Становлення та перспективи розвитку досудового слідства в Україні / А. Горпенюк // Вісник прокуратури. – 2010. – № 4. – С. 98–100.
4. Матузов Н. И. Юридические обязанности и ответственность как элементы правового статуса личности / Н. И. Матузов // Конституция СССР и правовое положение личности / [под. ред. М. И. Чхиквадзе] ; Акад. наук СССР, Ин-т госуд-ва и права, Науч. совет «Закономерности развития государства, управления и права». – М., 1979. – С. 82–87.
5. Витрук Н. В. Основы теории правового положения личности в социалистическом обществе / Н. В. Витрук; Акад. наук СССР, Ин-т госуд-ва и права. – М. : Наука, 1979. – 229 с.
6. Бережнов А. Г. Права личности: некоторые вопросы теории / А. Г. Бережнов. – М. : Изд-во МГУ, 1991. – 142 с.
7. Кабаченко Т. С. Психология управления : учеб. пособие / Т. С. Кабаченко. – М. : Рос. пед. агентство, 1997. – 323 с.
8. Бандурка О. М. Управління в органах внутрішніх справ України : підручник / О. М. Бандурка. – Х. : Ун-т внутр. справ, 1998. – 480 с.
9. Ізбаш К. С. Теоретичні, організаційні та правові питання роботи з персоналом органів досудового слідства МВС України : монографія / К. С. Ізбаш; Одес. держ. універ. внутр. справ. – Х. : НікаНова, 2011. – 218 с.
10. Бачило И. Л. Функции управления: содержание и правовое оформление / И. Л. Бачило // Советское государство и право. – 1969. – № 2. – 68–78.
11. Кулагин Н. И. Структура и функции управления в системе предварительного следствия : учеб. пособие / Н. И. Кулагин. – Волгоград : ВСШ МВД России, 1994. – 76 с.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України : прийнятий Верховною Радою України Законом № 4651-VI від 13.04.2012 ; Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України» № 4652-VI від 13.04.2012. – Х. : Право, 2012. – 392 с.
13. Аналітичний огляд діяльності слідчих підрозділів органів внутрішніх справ за 2011 рік та організаційно-управлінські заходи щодо її покращення / Гол. слідче упр. МВС України. – К. : РВВ МВС України. – 30 с.
14. Татаров О. Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) : монографія / О. Ю. Татаров. – Донецьк : ТОВ «ВПІ «Промінь», 2012. – 640 с.
15. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 09.08.2012 № 686 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1769-12>.

Надійшла до редколегії 24.07.2013

СЫЧЁВ С. А., ЮХНО А. А. ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ПРАВОВОГО СТАТУСА РУКОВОДИТЕЛЯ ОРГАНА ДОСУДЕБНОГО РАССЛЕДОВАНИЯ ПРИ ПРИМЕНЕНИИ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССУАЛЬНОГО КОДЕКСА УКРАИНЫ

Осуществлен анализ правового статуса руководителя органа досудебного расследования согласно новому УПК Украины, в частности, специфика его организационных и контрольных функций в сравнении с УПК 1960 года.

Ключевые слова: процессуальный статус, руководитель органа досудебного расследования, функции, Уголовный процессуальный кодекс, досудебное расследование, руководство досудебным следствием.

SYCHOV S. O., YUKHNO O. O. SOME ASPECTS OF THE LEGAL STATUS OF THE HEAD OF THE PRE-TRIAL INVESTIGATION AGENCY UNDER IMPLEMENTATION OF THE CRIMINAL PROCEDURAL CODE OF UKRAINE

Analysis of the legal status of the head of the pre-trial investigation agency according to the new Criminal Procedural Code of Ukraine is realized in the article. In particular, the specifics of its organizational and supervisory functions in comparison with the Criminal Procedural Code of 1960 are analyzed. Research of the nature of the legal status, its characteristics, kinds is conducted. The authors studied scientists' point of view on conceptual apparatus of the head of the pre-trial investigation agency, its functions, which are changed in the new Criminal Procedural Code of Ukraine. Scientific researches of both Russian and Ukrainian scientists and lawyers are analyzed. Imperfection of legislative assignment of the legal status of the head of the pre-trial investigation agency to the actual amount of administrative work is established. Such an imperfection also concerns to the direct participation in timely registration of statements and reports about commitment of criminal offences in the Integrated Register of pre-trial investigations, giving qualification to offences, monitoring the timely announcement a person as a suspect, election of preventive punishment for him, control over terms of investigation, etc. Managing problems of the head of the pre-trial investigation agency are researched. These problems apparently are not related to criminal proceeding, but significantly affecting the organization of the investigative unit's activity in effective fulfilling the main tasks of the criminal proceedings, especially personnel, social, educational work with subordinates, etc. According to the results of the research, and issues stated there some propositions on improving the current legislation and normative and legal acts, functions, rights and duties of such category of leaders are presented.

Keywords: procedural status, the head of the pre-trial investigation agency, functions, Criminal Procedural Code, pre-trial investigation, pre-trial investigation's administration.

УДК 341.4

Ю. М. ЧОРНОУС,

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ

ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕССУАЛЬНИХ ДІЙ У МЕЖАХ МІЖНАРОДНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Розглянуто особливості застосування тактичних прийомів під час проведення процесуальних дій у межах міжнародної правової допомоги, відповідні критерії допустимості тактичних прийомів; проведено порівняння із законодавством та слідчою практикою іноземних держав.

Ключові слова: тактичні прийоми, процесуальні дії, міжнародна правова допомога.

Термін «тактика» (гр. *taktica* – майстерність побудови війська) запозичений із військової сфери, де тактику визначають як складову частину воєнного мистецтва, включаючи теорію і практику підготовки та ведення бою; способи

та прийоми, обрані для ведення бою [1, с. 497]. Взагалі тлумачення терміна «тактика» пов'язано із багатьма сферами суспільного життя, й нерідко контекст дає можливість зрозуміти зміст тактики.